

7 april 2005 vond in Oosterbeek het congres: “Systeemgericht denken en werken op de leefgroep” plaats. Dit congres was georganiseerd door een projectgroep van maatschappelijk werkers van diverse LVG-instellingen in samenwerking met het Landelijk Kenniscentrum LVG.¹ De dagvoorzitter van dit congres, mevrouw Marion Eikelenboom, kijkt voor *Onderzoek & Praktijk* nog even terug op de congresdag. De lezing van mevrouw van Daele op dit congres is in het daarop volgende artikel omgezet.

SYSTEEMGERICHT DENKEN EN WERKEN OP DE LEEFGROEP

Marion Eikelenboom

Maatschappelijk werker 's Heerenloo Kwadrant, regioArkemeyde

Als we de beleidsplannen en folders van veel instellingen er op nakijken, zien we dat er vaak melding van wordt gemaakt dat men systeemgericht werkt. Maar wat wordt hier eigenlijk mee bedoeld en hoe krijgt dat concreet handen en voeten op de leefgroep? In het ambulante werk gaat dit bijna vanzelfsprekend omdat de werker daar invoegt in het systeem en ouders de regie hebben. Zodra een kind op een leefgroep wordt geplaatst zien we echter dat vaak onbedoeld ouders naar een ‘toeziende’ positie worden geschoven. Sommige ouders laten zich dat aanleunen: andere ouders gaan erg in verzet wat zich kan uiten in klachten over ogenschijnlijk pietluttige zaken. Of zoals schertsend wordt beweert: het systeemgericht werken zit hem alleen in het ondertekenen van het behandelplan. Als maatschappelijk werkers hebben we de ervaring dat de stap tot uithuisplaatsing voor de meeste ouders als een groot trauma wordt ervaren. Het idee hun kind te ‘verliezen’ leeft sterk bij ouders. Groepsleiding is zich hiervan soms onvoldoende bewust of wordt hierin onvoldoende gecoached. Vandaar dat dit het thema werd van het congres.

We hebben er bewust voor gekozen mensen van verschillende geledingen uit te nodigen. Wil je systeemgericht denken en werken écht neerzetten binnen een instelling dat moet je dit gezamenlijk als management, staf en groeps werkers aanpakken.

Als projectgroep waren we ons van te voren niet bewust wat een klus het eigenlijk is om een dergelijk congres voor te bereiden. Toen het eenmaal 7 april was, stapte ik vol verwachting, maar ook met een zekere gespannenheid in de auto. Het eerste nummer dat ik op de radio hoorde was van Meatloaf: “I would do anything for love”. Bij de opening wilden we iedereen een inzichtkaartje laten trekken, dat als een soort leidraad voor de dag zou kunnen dienen. Uit een grote stapel van 150 kaartjes trok ik er één als proef en stopte die weer terug.

De aftrap werd gedaan door het tonen van een zogenaamd ‘Matroesjka’ poppetje. Dat is een russisch poppetje waar je bij het openmaken weer een ander poppetje treft en vervolgens weer één etc.. Dit als symbool dat het geen zin heeft alleen naar de aangemelde cliënt te

¹ Leden van de werkgroep: Celine Reijmer van De Reeve, Tonnie Meij van Gastenhof, Nettie Jong van OC-Brabant en Marion Eikelenboom van Arkemeyde en Dirk Verstegen van het LKC.

kijken, maar ook naar het hele systeem wat hij of zij in zich herbergt. Of zoals Naugy zei: "You can take the child out of the Family, but you can't take the Family out of the child". De bakken met kaartjes gingen door de zaal en laat ik nu weer hetzelfde kaartje trekken als in het begin!

Na de aftrap volgden twee lezingen. De eerste werd gegeven door Dhr Meerdink Veldboom die als psychiater is verbonden aan Altrecht. Hij werkt daar veel met ouders van adolescenten. Hij pleitte in zijn lezing sterk voor samenwerking met ouders en vooral voor het terugwinnen van regie en autoriteit bij ouders. Naar zijn idee ligt er teveel autonomie bij jongeren, die dat eigenlijk helemaal niet aankunnen.

Hierna volgde een lezing door Mevr. van Daele, verbonden aan de Interactie Academie in Antwerpen. Zij benadrukte dat ouders niet weg te denken zijn uit de behandeling van een kind en dat samenwerking met ouders noodzakelijke voorwaarde is voor groei van het kind.

Na de lunch kon een ieder deelnemen aan twee workshops. Ook de workshops waren allen gericht op het krijgen van handvatten in de samenwerking met ouders. Het viel op dat er erg hard werd gewerkt in de workshops. Er werd flink gediscussieerd en uitgewisseld. Het is altijd weer mooi om te zien hoe geïnspireerd mensen raken van elkaar.

Maar dan weer naar de praktijk van alledag en dan is het niet zo simpel om ouders die plek te geven die ze verdienen. Want hoe doe je dat als je alleen staat op een groep; hoe doe je dat als ouders je al voor de 10^e keer bellen op een avond; hoe doe je dat als je merkt dat ouders alleen maar kritiek hebben op jouw functioneren.....

Systeemgericht werken krijg je niet voor elkaar door alleen het volgen van een congres. Systeemgericht werken moet een heel bewuste keuze zijn, die uitgedragen wordt door een hele instelling en waarbij je elkaar hard nodig hebt om voorwaarden te scheppen, om feedback te vragen, om stoom af te kunnen blazen. Maar vooral om mogen en durven leren van fouten die je maakt en successen die je wijzen hoe je verder moet.

Tevreden kon ik terugblikken aan het eind van de dag. Eenmaal in de auto zette ik de radio aan en klonk weer exact hetzelfde lied van Meatloaf. Zo was ook deze cirkel weer rond.